

Bedobjuk a törölközőt?

Lekció: Fil 2, 5-11/Textus: Jn 13, 1-11

2023. április 06. Nagycsütörtök

Kedves Ünneplő Gyülekezet!

Ha ma este a jelenlévők között közvélemény kutatást végeznénk, arra a kérdésre keresve a választ, hogy az ünnepi készülődések vagy találkozások okoznak-e a családban feszültséget, illetve éreztük-e már azt, hogy pont az ünnepnaphoz érve „bedobjuk a törölközőt”, akkor nagy valószínűséggel 70% fölött lenne az igennel válaszolók száma. Ritkán van olyan ünnep, ahol minden előkészület úgy sikerül, ahogy megálmodtuk, ahol minden találkozás úgy alakul, hogy nincsenek nézeteltérések.

Nagycsütörtök van. A lábmosás történeténél időzve szeretnénk szemlélni a Golgota felé tartó Jézust. Ünnepi asztal mellett ül Jézus a tanítványaival és azt láthatjuk ebben az ünneplésben sem minden alakult úgy, ahogy azt a vendégek megszokták, itt is voltak feszültségek és bizony szószeros és átvitt értelemben is megtörtént az, hogy bedobták a törölközőt. Nézzük meg együtt, hogy hogyan teszi ezt meg átvitt értelemben Péter és Júdás és hogyan dobja be – egészen másként - Jézus a törölközőt!

Először tehát időzzünk egy kicsit Péternél. Ő valósággal feldolgozhatatlannak tartja azt, amit Jézus tesz, mert Jézus rabszolga-munkát vállal magára. Ráadásul olyan, kortársai szemében megvetett rabszolgamunkát, melyre a zsidók között, zsidó származású rabszolga nem, csak a pogány származású rabszolga volt kötelezhető. Jézus és a tanítványok közt ezzel megfordul a viszony, sőt még ennél is több történik. Mert a rabbi és a tanítvány viszonyában az utóbbi köteles volt ugyan mestere iránt bizonyos szolgálatokat teljesíteni, de ilyen szolgálatot, mint amilyen a lábmosás, nem követelhetek tőle. Amikor Jézus megmossa tanítványai lábát s ezzel vállalva a lenézett rabszolga szolgálatát tanítványai felé, akkor valami elképesztően meghökkentő dolgot tesz. Valami olyat, amit az ember nem tud befogadni, mert ilyet még soha senki sem tett. Jézus felborítja a megszokott rendet, fittyet hányva a konvenciókra. Péter tiltakozása teljesen érthető, nem történhet meg, hogy a tekintélyes mester előttük térdet hajtva, koszos lábukat mosogatja! Pétert valószínű társaival együtt sokkolja az, ami történik. A görög szövegben a "te" és az "én" egymás mellett áll a hangsúly miatt: "Uram, te ... az én lábamat!?" Jézust azonban nem zökkenti ki Péter értetlensége, szavaival mindannyiukat megszólítja: "...most még nem értitek, hogy mit teszek, de később majd megértitek". "Később", a Lélek eljövetele után majd minden kitisztul, Ő "elvezeti őket a teljes igazságra", majd megértik.

Nos, Péter ezen a ponton dobja be a törölközőt! Nemhogy nem sikerült Jézust meggyőznie arról, hogy azonnal hagyja abba a lábmosás megalázó munkáját, hanem Jézus teljes nyugalommal folytatja és meg akarja győzni afelől, hogy nem baj, hogy most nem áll össze a kép, majd egyszer összefog. Ez olaj volt a tűzre! Péter nem később akar érteni, hanem most azonnal, hiszen az, ami történik abnormális?! Erős tiltakozásba kezd: „Az én lábamat nem mosod meg soha”. A görög nyelv erősebben fejezi ezt ki; szó szerint lefordítva így hangzik: "Soha, de soha nem mosod meg a lábamat!" vagy „nem fogod megmosni a lábam míg ez a világ létezik!”.

Ismerős ez a reakció számunkra? Amikor valami nem akkor és nem úgy történik, ahogyan megszoktuk? Amikor nem vagyunk képesek máshonnan szemlélni az eseményeket, csak a saját látószögünkéből és ragaszkodunk elképzeléseinkhez, hiába próbálnak kizökkenteni belőle? Annyira jól tudjuk, hogy hogyan kellene történnie a dolgoknak, hogy még az Isten által meglátogatott időket, az isteni munkálkodásokat is megítéljük! Bárcsak megtörténhetne az a csoda-nemcsak ünnep idején, de talán az ünnepek alkalmával még jobban szükségünk van arra, hogy – szabadok legyünk a saját elképzeléseinktől, a saját elvárásainktól, a „mert mindig így szoktuk” dolgainktól, bárcsak szabad kezdet tudnánk engedni mindenben Jézusnak, hogy akkor és úgy cselekedjen, ahogy Neki tetszik! Akkor is, ha az elsöre kellemetlenek, komfortzónánkból kimozdítónak tűnik! Bárcsak tudnánk mindig azzal a bizalommal lenni Jézus felé, hogy bármit is tesz, az biztosan a javunkra van, akkor is, ha nem látjuk semmi értelmét, akkor is, ha abban a pillanatban az csak feszültséget teremt!

Amilyen határozott és elutasító Péter, Jézus válasza is ugyanilyen erőteljes: "Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs hozzám". Ezt Csia Lajos így fordítja: „ha meg nem moslak, nincs részed velem". A "részed van" kifejezést az örökség szétosztásra, tulajdonlására használták, gyakran utal az újszövetségben az Istentől elnyerhető örökkévaló áldásokra, amelyek a Krisztust követő emberekre várnak. Jézus egyértelművé teszi, hogy csak akkor részesedhet Péter az Istentől kapott örökségben, ha elfogadja azt, amit tesz. Ezzel pedig Péter végre megérti, hogy többről van szó, mint pusztán mechanikus lábmosás, ami történik túlmutat önmagán valami mélyebb lelki dologra. Amit Jézus tesz most fizikai síkon -ez Jézus élménypedagógiai módszere-, az előre mutat arra a nagy „mosatásra”, ami a kereszten fog

történni, mely jelentőségét csak később érti meg igazán. Az elfogadás, mint döntés, nélkülözhetetlen a Jézussal való közösségben maradásra. Megérti Péter, ha nem fogadja el ezt a megmosatást Jézustól, akkor elveszti a Jézussal való közösséget, nem lesz része mindabban, amit Jézus adni akar számára. Ez a mostani elfogadás előre mutat arra, ahogyan majd Jézus még teljesebb önátadását, a kereszthalálát kell majd elfogadniuk. Amit most fizikai szinten megtapasztal, azt kell majd lelkiileg megtapasztalnia: ha nem fogadja el, hogy Jézus odaadta magát helyette, miatta, érte a kereszten, akkor nincs a szíve számára menekvés, akkor a sötétségben, a halál fogságában marad. A megmosatás nélkülözhetetlen, amire a tanítványok mind fizikai, mind lelki értelemben képtelenek, arra Jézus képes: Ő tisztára mossa nemcsak a lábukat, hanem majd halála által, Isten engesztelését megszerezve, szívüket is.

Péter felébred és a rá jellemző túláradással válaszol: "Akkor, Uram, ... ne csak a lábamat, hanem a kezemet és a fejemet is". Jézus újra helyreteszi: „Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta”. Ez a mondat is túl mutat a fizikai szinten, akkor és ott történéseinél. Jézus kereszthalálának egyszeri elfogadás után, amire a végső igen a keresztség szimbolikus tétében történik, már nem lesz szükség újra és újra a keresztség átélésére, a „nagy megmosatásra”. Azonban ahogyan az ókori ember lábát nap, mint nap belepte a por az egyik helyről a másik helyre való eljutásban, úgy a Krisztust követők szívét is a mindennapi élet történéseiben, belepíti a „bűn pora”, amit nap, mint nap „a kereszten kiontott vérről újra és újra le kell mosni”. Kép nélkül szólva: szükség van a mindennapi életben elkövetett bűnök rendezésére, a nap végén tartott önvizsgálatra, bűnbánatra, bűnbocsánat elfogadására és ennek, a közösségben megélt gyakorlatára, a rendszeres úrvacsorára. Milyen jó, hogy az ünnepekben így készülhetünk: miénk a kegyelem, miénk a bűnök bocsánata Krisztus által! Ne csak az ünnepi asztalt készítsük gondosan, hanem a szívünket is! Készüljünk tudatosan az úrvacsorára! Ne csak beessünk a kapkodásból az úrvacsorás istentiszteletre, hanem már otthon vigyük Isten elé a szívünket és kérjük a Lélek világosságát, hogy leplezze le szívünk céltévesztettségeit, engedetlenségeit, Isten nélkül való dolgait. Egészen másként fogjuk tudni így magunkhoz venni mindazt, amit Jézus az úrvacsorában nekünk akar adni.

Menjünk most tovább Júdásra! Az, hogy ő pontosan hol dobja be a törölközőt, azt a felolvasott igeszakaszból nem tudjuk meg. Valószínűleg minél inkább körvonalazódik előtte, hogy Jézus nem kard által fogja megszabadítani Izraelt, annál csalódottabb és annál nagyobb teret a szívében a Sátánnak. Itt már csak azt olvassuk: „És vacsora közben, amikor az ördög már a szívébe sugallta Júdás Iskáriótesnek, Simon fiának, hogy árulja el őt.” Mire idáig ér Júdás, addig hosszú utat tesz meg. Jézus kiválasztja őt, a tizenkét apostol egyike volt. Jézus maga választotta ki Péterrel, Jakabbal, Jánossal és a többi apostollal egy időben. Három éven át Krisztus társaságában élt, látta az összes csodát, hallotta minden prédikációját, megtapasztalta szeretetének számos bizonyítékát. Amikor Jézus kettesével küldte ki tanítványait, Júdás kétségtelenül bizonyára egyike volt annak a párnak, akiket kiküldött. Valószínű ő maga is prédikált és csodákat tett Krisztus nevében. Ott ül az utolsó vacsoránál Jézussal egy asztalnál. Jézus az ő koszos lábait is megmossa. Mégis azt látjuk, hogy fejvesztve rohan a pusztulásba. Amiket meg tudunk róla az evangéliumokból sejtetnek, hogy egy ponton megvonta Jézustól a bizalmat. Amíg Jézus bizalmat szavazott neki mindvégig, bár tudta, hogy el fogja árulni, a jelekből egyértelmű volt, hogy ő nem szavaz számára bizalmat, sőt más uralomnak ad helyet. Azt olvassuk róla az evangéliumokban, hogy ő kezelte a kis tanítványi közösség pénzét és többször meglopta azt.

Amikor a bűnös asszony megkeni Jézust, nem tud másra gondolni, csak annak árára. Bár ott van Jézus közelében a szíve még sincs ott. Látta Jézus Júdás szívét ezért mondta, hogy „Ti is tiszták vagytok, de nem mind”. Nagyon jól tudta, hogy bár a lábmosást megengedi Júdás, nem tiltakozik, mint Péter, de a szíve nem jut sem a tett elfogadásáig, sem Jézus Istentől küldött messiási elfogadásáig. Bár a lába tiszta lesz a megmosás által, a szívében helyet ad az ördög uralmának és elengedi füle mellett az Úr bűnbánatra, bűnvallásra indító szavát. Nem Jézus szolgáltatja ki Júdást a bűnnek, a kötözöttségnek, hanem Júdás szolgáltatja ki magát az ördögnek. Jézus tudatosítja a tisztátalanságot, jelzi a bajt, ott van lábai előtt rabszolgai munkában, szó szerint földig hajló szeretetét adja neki. De Júdás nem hallgat rá, nem engedi be szívébe sem Jézus tettét, sem személyes törődő szeretetét. Júdás bedobja a törölközőt, jelen van testben, de szívében távol marad. Milyen fájdalmas ez! Ugyanaz történik Péterrel és Júdással is: sokkolódnak attól, amit Jézus tesz, de az egyik mégis bizalmat szavaz Jézusnak és beleengedi szívét az elfogadásba, a másik pedig nem. Kedves Testvérek! Sokszor szeretjük szívunktól távol tartani az igében olvasott igazságtól és hamar betesszük magunkat a jó karakterek helyébe. Mi inkább vagyunk méltatlankodó, majd szívüket Jézushoz közelengedő Péterek, mint testükben ugyan jelenlévő, de szívüket távol tartó Júdások. Vajon, hogy vagyunk jelen a Jézussal való közösségben? Itt vagyunk fizikailag, de vajon engedjük-e, hogy mindaz, amivel és ahogyan Jézus szolgál felénk, az elérjen a szívünk legmélyebb részéig, és megítéljen, megtisztítson? Semmiképpen nem büntudatot akar kelteni a kérdés, nem kell akkor is magunkban vájkálni, magunkat elemezni, ha Jézus nem kéri! Van, amit már lerendeztünk az Úrral, ahhoz nem kell hozzányúlni. Sokan mindig a szívüket nézegetik, akkor is, amikor Jézus oda hajol a lábukhoz és már régen Jézus felénk szolgáló szeretetében kellene gyönyörködni, nem pedig magukat és az állapotukat szemlélteni... Itt egyszerűen arról van szó, hogy a takargatott bűnök elválasztanak Jézustól! A bűnnek az a tulajdonsága, hogy rabságban tart. Minél inkább takargatjuk, annál inkább kötöz minket! Nézzük meg, Jézus hogyan bánik Júdással! Bár Júdás folyamatosan meglopja az erszényt, Jézus nem állítja a szőnyeg szélére, nem zárja ki a

tanítványi közösségből. Bár szívében más hatalomnak ad teret, Jézus szavaival és tetteivel szeretetéről, bizalmáról biztosítja. A lábmosással is lehetőséget kap arra, hogy megnyissa szívét a kegyelem és a szeretet előtt. Jézus nem számon kéri, nem elítéli, hanem a végsőig szereti és a végletekig bizalmat szavazott neki. Ha Júdást így szerette, akkor akik már ismerjük a nagypéntek történéseit, gondoljuk, hogy nekünk kevesebb jut a szeretetből, a kegyelemből? Így szólít meg minket is a Zsidókhoz írt levél szerzője: „Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket!” Volt döntési lehetősége Júdásnak, hogy elfogadja a felé áradó kegyelmet, hogy ne csak a teste legyen tiszta, hanem Jézus által a szíve is. Ma, ha az Ő szavát halljuk, akkor élünk a meglátogatás idejével, engedjük, hogy az előttünk és értünk is földig hajló szeretete elérje szívünk legrejtettebb zugait is, hogy oda tisztaságot, szabadságot hozhasson Jézus számunkra!

Végül nézzük meg milyen volt Jézus törölköző-bedobása? Addig, amíg a két tanítványé átvitt és lelki szinten zajló volt addig a Jézusé szó szerint megtörtént. Addig, amíg Péteré és Júdásé zsákutcába futó, a Jézusé utat nyitó. Hogyan dobja be Jézus a törölközőt? Alázattal, szeretettel, valóságosan! Jézus nem felejtette el, hogy Isten volt, sőt az igeszakasz ezzel kezdődik: „Jézus tudva, hogy az Atya mindent a kezébe adott, és hogy az Istentől jött, és az Istenhez megy” tökéletesen tudatában volta annak, hogy kicsoda Ő és mi a küldetése, Teljes mértékben tudatában volt az Ő király fiúsági voltának és eljövele felmagasztosult valóságának, mégis Ő lett a törölköző Ura! Ha belegondolunk ebbe, akkor ez lelkileg ugyanolyan mehökkentő és megdöbbentő, mint amit Péter átél a lábmosáskor. Jézus, mindenek Ura hajol le és lesz szolgává nemcsak a lábmosásban, hanem a kereszthalálában!? Ha látjuk Jézust annak, Akinek az Ige bemutatja, akkor a történésekbe ugyanúgy beleremeg a mi szívünk is, mint a Péteré.

Ráadásul nem szolgai kényszerűségből teszi azt, amit tesz, hanem szívének legmélyebb szeretetéből. Ezt olvassuk: „Szerette övéit e világban, szerette őket mindvégig”. A görög szöveg egy szóval fejezi ki ezt a magyarba azonban csak két szóval kifejezhető két mozzanatot magában foglaló fogalmat. A "végig" egyszerre utal az időre - az Ő életének végéig- és a mértékre - a végsőig - Jézus „mindvégig” folytonosan, örökké szeret, vagy is úgy, hogy a megváltás művének a beteljesedéséig minden cselekedete szeretet. Az, amit tesz, azóta és addig is teljesen, hiánytalanul, tökéletesen szeretetből fakadnak.

Krisztus szívében mértéktelen és végeláthatatlan a szeretet az Övéi iránt. Tökéletesen tudta, hogy néhány órán belül szegyenletes módon el fogják hagyni Őt, tisztán látta hamarosan megnyilvánuló gyengeségüket, erőtlenségüket, mégis mossa a lábukat, mégis az utolsó pillanatig biztosítani akarja őket szeretet felől. Nem fáradt el szeretni őket, szerette őket a végsőig.

Jézus szeretete nemcsak lelki értelemben volt a tanítványoké, hanem fizikailag megtapasztalható valóságként is! Azokat a lábukat, amik koszosak, amik nem is asztal felé néznek, hanem úgy helyezkednek el, hogy az ünnepi asztaltól távol legyenek tartva, Jézus ezekhez a távol tartott testrészekhez nyúl. Egyenként kezébe veszi őket. megérinti azokat. Ráadásul úgy, hogy a törölközőt a derekára köti, hogy mindkét keze szabad legyen a lábak mosására. Mindkét kezét szabaddá teszi, hogy tanítványai lábát kezébe foghassa, moshassa. Ahogyan másnap mindkét kezét szabaddá teszi, elengedve földi életét, hogy tanítványainak ne csak lába legyen tiszta, hanem kiontott vére által, szívük is hófehérré váljon. Ehhez kell majd a Szentlélek, hogy megnyissa értelmüket, szívüket: az a szimbolikus tett, ahogyan Jézus megmossa most lábaik, az a kereszthalálára mutat előre és a teljes önátadást szimbolizálja. Szó szerint szolgai formát vesz fel. Amikor a rabszolga megmosta ura lábát, azt csak egy bizonyos testtartásban tehette meg. Sok akkori ábrázolásban, ha rabszolgát akartak bemutatni, ebben a lábmosó testtartásban ábrázolták. Ahogy Pál a Krisztus himnuszban fogalmaz: „megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlónak lett, és emberként élt; megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig”. Ennél jobban nem adhatta nekik magát Jézus: lement az emberi lét legalacsonyabb szintjére, a lábmosás rabszolgai valóságába, hogy az Isten szeretett fiaivá emelje fel őket. Sőt aztán erre hívta őket, hogy ahogyan Ő szerette őket, ők is úgy szeressék egymást és legyenek ők is ilyen „törölközős emberei”, akik nem féltik magukat a szolgai léttől, akik mernek kicsik lenni, akik tudják, hogy az Ő követésének szíve, a mások felé szolgáló szeretet!

Jézus menyeeivé formálta a mi földi „törölköző bedobás” fogalmunkat, hiszen Átala és Benne már nem kell, hogy az a tehetetlenséget, a feladást jelentse számunkra! Ha engedjük, hogy kiléptessen minket Lelke által a megszokott elvárás rendszerünkől és úgy munkálkodjon bennünk és körülöttünk, ahogy Neki tetszik; ha akkor is Rá bízunk magunkat, ha nem értjük mi történik; ha engedjük, hogy felénk szolgáló szeretete, értünk kiontott vérével megmossa szívünk legmélyebb rétegét is, akkor szívünk elvárásait és büszkeségét „kötevényként derekunkra kötve”, hajolhatunk oda mások felé, hogy az Ő határokat átlépő szeretetének áldott eszközeivé váljunk! Ekkor pedig a törölközőt nem bedobjuk, hanem Átala és Benne a lehetetlen is lehetséges is lesz: „a törölközőnk helyére kerül, a derekunkra”, hogy mindent kezébe adva, tovább végezhesük az Ő földi „lábmosó szolgálatát”. Legyen így, ámen!

(Györiné Vincze Krisztina)